Ympäristö- ja kestävyyskasvatus (henkilöstölomake)

Tällä työkalulla arvioidaan seuraavien laatuindikaattorien toteutumista:

9. Henkilöstö ja lapset toteuttavat yhdessä leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa, joka tarjoaa lapsille myönteisiä oppimiskokemuksia. Toiminta edistää oppimisen alueiden sekä laaja-alaisen osaamisen mukaisten tavoitteiden toteutumista.
8. Varhaiskasvatuksen toiminta on lapsille merkityksellistä, oppimaan haastavaa sekä innostavaa.
10. Lapsen yksilöllisyys huomioidaan niin, että jokainen lapsi oppii tunnistamaan ja löytämään omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa.

Tampereen kaupunki

Arviointitulokset

Lyhyt kuvaus arvioinnin toteuttamisesta

Tiedonkeruun ajankohta: 12.1.-6.2.2026.
Vastaajien määrä: 626/1191 (53 %)

Työkalu avattiin kaikkiin Tampereen kaupungin kunnallisiin päiväkoteihin, joita on 78. Varhaiskasvatusyksikön johtajat lähettivät kyselyn Valssissa niille työntekijöille, jotka näkyivät Valssissa. Uuden HR-järjestelmän käyttöönoton vuoksi työntekijöiden näkymisessä Valssissa oli haasteita ja kysely pystyttiin lähettämään vain noin puolelle koko kaupungin henkilöstömäärästä. Vastausprosentti suhteutettuna koko kaupungin työntekijöihin oli 35 %. Niille työntekijöille, joille kyselyn lähettäminen Valssin kautta ei ollut mahdollista, johtajat lähettivät sähköpostin liitteenä kyselyn pdf-version. Näin kaikki työntekijät saivat kuitenkin mahdollisuuden pohtia kysymyksiä ja tallentaa vastauksensa itselleen tiimipohdintoja ja yksikön arviointikeskustelua varten. Yhteisten keskustelujen kautta saatiin siis kuuluviin myös niiden ääni, joiden vastaukset eivät tallentuneet määrälliselle raportille.

Tiimipohdinnat ja yksikön/päiväkodin arviointikeskustelut käytiin yksiköissä kevään 2026 aikana. Yksiköt toteuttivat keskustelut itselleen toimivimmilla tavoilla ja oman aikataulunsa mukaisesti. Kuitenkin niin, että keskustelujen tuli olla käytynä ja kehittämissuunnitelman kirjattuna Valssiin 29.5.2026 mennessä.

Ympäristö- ja kestävyyskasvatus on valittu toimintavuoden 25-26 painopisteeksi kaikissa yksiköissä. Teema jatkaa painopisteenä ja kehittämissuunnitelmien mukaista kehittämistä jatketaan myös toimintavuoden 26-27 aikana.

Arvioinnissa hyödynnetty aineisto

Pääaineistona arvioinnissa on hyödynnetty Valssin määrällistä raporttia, tiimien pohdintakeskusteluja sekä päiväkotien/yksiköiden arviointikeskusteluja. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen asiakaskokemuskyselyissä kysyttiin, miten kestävä elämäntapa huomioidaan varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa. Näitä vastauksia hyödynnettiin myös osana kaupunkitasoista arviointia.

Ympäristö- ja kestävyyskasvatus on ollut koko toimintavuoden 25-26 painopisteenä, joten yksiköt ovat hyödyntäneet omiin tarpeisiinsa soveltuvia erilaisia päiväkoti- ja ryhmäkohtaisia arvioinnin tapoja Valssilla tuotettujen arviointitulosten tukena ja rinnalla. Osa yksiköistä on hyödyntänyt arvioinnissaan myös ryhmien pedagogisia suunnitelmia sekä peilanneet arviointituloksiaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä Kestävä tulevaisuus Tampereen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa -oppaan sisältöihin. Erilaiset arvioinnissa hyödynnetyt aineistot näkyvät osana päiväkotien yhteenvetoja ja kehittämissuunnitelmia.

Arvioinnin keskeiset tulokset (vahvuudet)

1. Luonto ja lähiympäristö arjen perustana
- Retkeily on säännöllistä lähes kaikissa yksiköissä
- Metsät, puistot ja piha aktiivisessa käytössä
- Luonnonilmiöiden havainnointi, tutkiminen ja nimeäminen ovat arkipäivää

2. Kestävä arki näkyy toiminnassa
- Kierrätys, lajittelu, ruokahävikin vähentäminen
- Aikuinen mallintaa kestävää toimintaa
- Luonnon- ja kierrätysmateriaalien käyttö esim askartelussa on yleistä

3. Henkilöstön sitoutuneisuus ja yhteinen suunta
- Vahva motivaatio kehittää ympäristökasvatusta
- Tiimityö ja yhteinen keskustelu tukevat kehittämistä

4. Lapsilähtöisyys toteutuu
- Lasten kiinnostukset huomioidaan
- Osallisuus näkyy etenkin retkissä ja arjen teoissa

Arvioinnin keskeiset tulokset (kehittämiskohteet)

1. Kierrätys ja kestävä arki eivät ole vielä riittävän systemaattisia
- Tarve tehdä näkyväksi ja johdonmukaisemmaksi
- Konkreettiset käytännöt ja rakenteet puuttuvat osin

2. Rakenteelliset haasteet retkeilyssä
- Resurssit ja turvallisuus rajoittavat
- Tarve lisätä suunnitelmallisuutta ja yhteistyötä

3. Huoltajayhteistyö jää osittain ohueksi
- Toimintaa ei sanoiteta eikä avata riittävästi
- Osallistamisen keinot puuttuvat monin paikoin

4. Pedagoginen suunnitelmallisuus vaihtelee
- Ulkopedagogiikka usein vahvaa, mutta ei tavoitteellista
- Rakennettu ympäristö jää vähemmälle huomiolle

5. Luonnonmateriaalien käyttö ja viljely ei ole systemaattista
- Luonnonmateriaaleja käytetään ja viljelyä toteutetaan, mutta ei useinkaan suunnitelmallisesti tai säännöllisesti
- Viljelyyn liittyy käytännön esteitä, esim. kastelu kesäaikaan

6. Rauhoittuminen ja syvempi luontoyhteys
- Tarve lisätä tietoista pysähtymistä ja tunnetaitojen tukea

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että luontoarvot ohjaavat toimipaikkojen toimintaa ja pedagoginen ajattelu on vahvaa. Toteutus kuitenkin kaipaa monin paikoin suunnitelmallisuutta, rakenteita, näkyväksi tekemistä ja sanoittamista.

Kehittämissuunnitelma ja toimenpiteet

1. Retkeilyn vahvistaminen

Tavoite:
- Retkeilystä säännöllinen, pedagoginen ja kaikkia lapsia koskeva toiminnan perusta

Toimenpiteitä toimipaikoissa:
- viikoittaiset retkipäivät / kuukausisuunnittelu
- pienryhmä- ja pariryhmäretket, yhteistyö yli ryhmärajojen
- retkikohteiden kartoitus ja tiedon/kokemusten jakaminen
- rakennettu ympäristö vahvemmin mukaan
- retkille pedagogiset tavoitteet (ei vain “lähtö ulos”)

2. Kierrätyksen ja kestävän arjen konkretisointi

Tavoite :
- Lapsille syntyy ymmärrys kierrätyksestä ja arjen ympäristöteoista

Toimenpiteitä toimipaikoissa:
- kierrätyspisteet ryhmiin
- kuvatuki kierrätykseen (”minne mikä kuuluu”)
- ruokahävikin vähentäminen
- veden ja paperin käyttö
- lasten aktiivinen osallistaminen

3. Luonnonmateriaalien käytön ja viljelyn lisääminen

Tavoite :
- Kokemuksellinen ja konkreettinen oppiminen luonnon kautta

Toimenpiteitä toimipaikoissa:
- luonnonmateriaalien käyttö:
- leikki
- taide
- tutkiminen
- viljely:
- siemenet, yrtit, kasvit
- luontotaideprojektit

4. Lasten osallisuuden vahvistaminen

Tavoite:
- Lapsi on aktiivinen toimija eikä vain osallistuja

Toimenpiteitä toimipaikoissa:
- lasten ideat mukaan:
- retkikohteet

- projektit
- keskustelut ja dokumentointi
- lasten havaintojen hyödyntäminen

5. Pedagogisen suunnitelmallisuuden vahvistaminen

Tavoite:
- Siirtymä spontaanista toiminnasta tavoitteelliseen pedagogiikkaan

Toimenpiteitä toimipaikoissa:
- tavoitteiden kirjauksia (retket, ulkopedagogiikka)
- yhteiset suunnittelupohjat
- toiminnan dokumentointi (kuvat, teksti)

6. Huoltajayhteistyön vahvistaminen

Tavoite:
- Ympäristö- ja kestävyyskasvatusta sanoitetaan huoltajille ja tehdään toimintaa näkyväksi

Toimenpiteitä toimipaikoissa:
- viikkokirjeet ja dokumentointi
- teemapäivät, projektit
- materiaalien keruu kotoa
- tapahtumat (kirppis, viljely, retkeily)

Kestävän tulevaisuuden sekä laadun arvioinnin työryhmien yhteisessä tapaamisessa keväällä 26 pohdittiin kaupunkitasoisia toimenpiteitä ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen vahvistamiseksi Valssin määrällisten tulosten pohjalta. Keskustelua jatketaan myös toimintavuoden 26-27 aikana näissä työryhmissä yksikkökohtaisten keskustelujen lisäksi.

Kehittämistoimenpiteiden seurantasuunnitelma

1. Säännöllinen arviointi yksiköissä
- tiimipalaverit (viikoittain / kuukausittain)
- talon palaverit
- väli- ja loppuarviointi toimintasuunnitelmissa

3. Dokumentointiin perustuva seuranta
- valokuvat
- lasten tuotokset
- kirjaukset / raportit

4. Arjen havainnointiin perustuva seuranta
- lasten toiminnan havainnointi
- keskustelut tiimeissä
- reflektointi

5. Vastuun jakaminen
- tiimit vastaavat toteutuksesta
- johto seuraa kokonaisuutta
- joskus nimetyt vastuuhenkilöt (esim. Ketu-yhdyshenkilö)

Kaupunkitasolla kehittämistoimenpiteiden toteutumista tarkastellaan kestävän tulevaisuuden työryhmässä sekä laadun arvioinnin työryhmässä. Yksiköiden kestävän tulevaisuuden vastaavat tapaavat keväällä 2027 ja jakavat kokemuksiaan toimenpiteiden toteutumisesta. Arviointia ja seurantaa toteutetaan yksikkötasolla osana toimintasuunnitelmien väli- ja loppuarviointia.